

TITVLVS V

Patria carent malistu uero semper es in patria.
Tolerabilis est tibi exulatio ab inuidis & malignis.

Vbi tibi bene est: tibi patriam esse censeto.

Ne ducas te exulare alicunde: cum tua uirtus nunq̄ possit exul esse.

Fac ut sis animo constanti sic extra urbem honorandus: ut in urbe pollendus fueras.

Tunc te exulē duces: cū fama gloriaq̄ priuatus uiues.

Patria tua cælū est quo uirtus assidue dirigit atq̄ ducit.

¶ Quintus titulus.

¶ Gratulatoria familiaris.

De prætura **A**cepi ter prætorē **F**lorētīæ urbis designatū esse: q̄ te ad id muneris delegerūt: nequiuērūt nō esse uiri omni laude cumulati. Id ea sum assecut⁹ cōiectura: qd' afficiunt mirifice suæ patriæ. **C**urauitq̄ diligenter quicqd ad eius attinet dignitatē & ornamentū. **Q**uid em̄ digni⁹ & ornati⁹ i ciuitate benemerita dici potest: q̄ iusticiæ mun⁹ nō præterire & ei⁹ habere maiestatem ante oculos: **O**fficiū aut̄ hui⁹ quæ uirtutū moraliū est excellentissima: in te cōsistit imprimis: ut bonus & fortis prætor ius suū cuiq̄ tribuat: & alios ad uirtutes alliciat p̄positis præmijs: alios deterreat a sceleribus pœnarū metu. **Q**uātū aut̄ in omni tuæ uitæ actiōe ducē fecut⁹ sis: nec nunc explicabo: nē gratulandi loco ad laudatoriā accedā epistolā. **V**nū ausim affirmare cōsuluisse **F**lorentinos rei publicæ suæ nō temere nec improuide: sed accurate atq̄ studiosè: **E**ūq̄ sibi delegisse prætorē: cui⁹ & ægtate maxī mā utilitatē ac urbis amplitudinē & dignissima cōsuetudine sūmā sint iucūditatē assecutūri. **S**cio q̄ oderis nefādos & quāta seueritate criminū auctores uelis plecti: ut possis iure & merito **C**ato quōdā cēsorin⁹ appellari: & nō iniuria ualeas inē eos cēsores numerari: quos uerebāt etiā ip̄i urbis principes. **H**oc aut̄ tuæ mēt̄ institutū q̄s nō nisi insan⁹ pōt nō unice cōprobare: **N**ā iccirco gen⁹ hūanū ad incolēdas urbes inductū ē a ferina illa libertate: q̄ pri⁹ uiuebat inē syl

**Cato censo-
rinus**

TITVLVS V

uas & latibula; ut muniret mœnib⁹: & prætoris sagacitate iusticiæq; defenderet illæstū. **At** ubi tu es æquitatis minister: ibi esse censeat **Herculē**: & qui & mōstra plectat & tyrānos. **Cū** bonis autē q̄ familiarit̄ agis: q̄ human⁹ es: q̄ facilis arte & suauitate loquēdi: & grauitate sentētiarū: & oī deniq; uitæ cursu qui tecū uel publice uel priuate quicq; agit: fateat̄ sese **Nestorē** audiuisse **Vlyxemq;** cōsuluisse. **O Nestoris & igit̄ bñfactū & prudētissime urbi Florētinae cōsultū.** Itaq; **Vlyxis facū** & **Florētinis** qui talē sint habituri prætorē: & tibi q̄ tantæ dia præfuturus sis rei. **P.** summopere gratulor: cupioq; nos fieri quotidie fœliciores ut laus utrorūq; pmulget̄. **Vale.**

Familiarissima Gratulatoria.

Gratulor tibi mirifice: q̄ mas tibi natus sit fili⁹: nec tibi soli **De filio** gratulor: sed & p̄ri tuo niro grauissimo: & matri fœminæ nato pudicissimæ: & cōiugi tuæ m̄lieri castissimæ. **Scio** em̄ uos omnes hac puelli natiuitate lætissimos esse. **Nec** iniuria cū & parentis & auī propagationem sobolis cupiant præter cætera. **Lacedæmoniorū** enim & **Atheniēsium** instituto quisq; suæ patriæ debet ciues: & quo plures ei gignit: hoc magis est ab urbe laudādus. **Et** mulier puerpera q̄ possit maiorem assequi iucūditatē: q̄ nacta est cum peperit: **Nā** & **Aurelius** inquit: **Nulla** alia de causa nubat mulier: q̄ ut **Aurelius** mater fiat. **At** auus auiaq; q̄ ualēt maiore uoluptate affici: q̄ si sentiant in successorum diuturnitate sui nominis æternitatē: **Iure** igitur ex **Cornelia** familia scimus minore cognomento non fuisse genitum: sed ex **Aemilia** ortum adoptatū esse in **Scipionis** domū: ne genus illud laberetur. **Idem** in **Fabiorū** genus scriptum est. **Idem** de **Octauio** legimus: **Idem** de **Nerone**: **Idē** de **Othone** ac plarissq; alijs. **Necq;** enumerare ē necesse: quāto fœliciores alijs sint q̄ ex se natos uidēt nepotes atq; filios. **Iure** igit̄ uobis oībus ita gratulor: ut intelligatis hoc mun⁹ æque mihi iucundū esse ac si cælit⁹ meæ domui cōtigisset. **Vale.**

Grauis gratulatoria.

Quod tandē tibi fortuna fauere cœperit audiui plibētes

TITVLVS V

Cicero
Lactantius

Tullius

Aristoteles

Pythagoras
Plato
Martialis
Iuuenalis
Perſius

Virgilius
vj. ænei.
Iuuenalis

Iuuenalis in
umbricio
Tullius

Horatius
Iuuenalis

Spes enim potest esse bonis in omni re sua: qui mirifice de-
 sperabant. **N**am ut illud est apud **Ciceronē**: **C**ū bonis be-
 ne fit: bonis quoq; reliquis bene sperandū est. **L**actantius
 autē per pulchre docet bona sibi fundamenta uirtutē cōie-
 cisse: cū præmia reddebant bonis artibus. **T**orpescūt enim
 ingenia & rigescit mēs bona cū uidet suæ laudi nullū esse
 locū. **I**uxta enim **Tullianū** illud: **H**onos alit artes & omnes
 ad uirtutes incendit gloria. **P**ecunia uero & reliq; fortunæ
 bona: quæ uirtuti suppeditat necessarios usus: **E**t sunt ut
 inquit **Aristoteles**: ad exercendas uirtutes instrumēta: si
 præsto non sunt laboribus iustis: debilitant & enervant
 ingenia. **G**robrem & **Pythagoras** & **Plato** & pleriq; phi-
 losophi: tum suis studijs omnē operā adhibuerunt: cū cu-
 ris familiaribus caruere. **Q**uare & **Martialis** iure inquit:
Sūt mæcenates: nō deerūt flacce marones. **V**nde & illud
Iuuenalis. **Q**uod si **Virgilio** & cætera. **M**erito igit̃ **Perſi**
 ait: q; si dolosi spes refuſerit numini coruos: **P**oetas & po-
 etridas picas cantare credas pegaseū melos. **N**ec sine sū-
 ma diligētia accuratissim⁹ ille poeta **Virgilius** ait: **S**i te fa-
 ta uocant. **N**ā auctoritate **Iuuenalis** illud uerū esse cerni-
 tur: **H**aud facile emergūt: quorū uirtutib⁹ obstat **R**es an-
 gusta domi. **H**odie uero nemo bonis doctisque donat: at
 pauperes contemnunt: & quantū quisq; sua nūmorū ser-
 uat i arca: ut dixit **Satyrus**: tantū habet & fidei. **Q**uare cū
 uirtuti fortuna fauet: mirifice gratulandū est & gaudēdū
 nobis: qui eadem (ut **Tullius** ait) in causa uersamur: qua &
 tu olim: uideo autē similitudinē quādam tuorum cum tem-
 poribus meis: ut qñ tu post diuturnos labores donat⁹ es
 tua mercede **I**dētidem mihi sperandum esse ducam. **C**œ-
 peram enim torpescere existimareq; nusq; esse uirtutis ad-
 miniculū implorandū: quippe qui uiderem in illa **H**oratij
 tempora incidisse: cū inquit: **O** ciues ciues quærenda pe-
 cunia primum: uirtus post nūmos. **R**ecte igitur **Iuuenalis**
 illud: **D**iuitiarū maiestas & si funesta pecunia templo non
 dū habitas: nullas nūmorum ereximus aras. **N**am ut eru-

ditissime **Quidius** cōplexus est: **Crede** mihi miseros prudentia prima reliquit. **Et** sensus cū re cōsiliūq; uenit, lacebas in fimo: ut aiunt; nec tibi succurrere laborāti: nec alijs abs te auxiliū postulātibus fauere poteras. **Itaq;** sordescūt oīa rubiginēq; contabescunt: quibus fortuna præsto esse non solet. **Ita** em̄ ager & si natura foecundissimus; uberrimosq; si colere fructus pariens: ubi negligē atq; desert⁹ est syluefcere solet & emāuescere: ac adeo arere ut nisi refortetur atq; stercorizet: ab eo nihil plane sperandū sit. **Nunc** uenit in mentē illud tempus: quo me cum lachrymis non nunq; ad cōmiserationē puocabas: & fortunā tuā deplorans quæ foret abiectissima: & meā longe inferiorē tibi cōmunē existimans a qua nequires adiuuari. **Licet** nūc iisdē uti lachrymis pro meipso. **In** hac erga tuā foelicitatē gratulatione rogareq; ne me deseras: nec me iacere diutius affligiq; tantopere patiaris. **Nam** istam in te fortunæ consuetudinē: & si fortuna duce collatā uideo esse: prudentia tamen tua uirtuteq; singulari ductā & quasi coactam censeo. **Est** enim in campo laticū illud: **Nullū** numen abest si sit prudētia: sed te nos facimus fortuna deam torcamus. **Iure** igit̄ **Cicero** Stoicorum sententiā fretus: **Omnes** sapientes inquit diuites esse. **Et** **Plato** uoluit uirtuti ad bene beateq; uiuendū deesse nihil. **Sed** si peripateticorū nos auctoritas admonet: **Eruditissime** dixerunt fortunæ bona ad uirtutes exercendas & amplificandas plurimū afferre adminiculi: & uæbementissime necessarias esse. **Nūc** igit̄ memini me apud ueteres percurrisse **Pythagoram** **Carneadē**: **Democritū**: & plūrosq; alios tūc cœpisse omnē operā adhibere philosophiæ: cū & curis uacauere familiarib⁹: & reb⁹ astluxere ad uiuendū necessarijs. **Quis** enim quē domestica cogat ægestas in grandiozem potest uirū equadere? **Non** ab re scriptū est: **Pectora** nostra duas non admittētia curas. **Tūc** & **Demosthenes** **Athenis** **Demosthenes** fabro nat⁹: **Et** **Cicero** arpinas **Romæ** magnificatus est: cū diuitiæ suppeditarūt ocium. **Idcirco** satyricū

Iuuenalis

Cicero

Plato

Horatius

Demosthe-

nes

Cicero

Iuuenalis extat illud: quid **Tullus**: an ne aliud q̄ sydus & occulti mī-
Boetius randa potētia fati? Q̄ si **Boetius** in nostra potestate sitū
 esse uoluit: qualem fortunam fundare malimus. **Luget** &
 ipse tamē suorū aduersitatē temporū: & fatū inquit est in/
 bærens immobilibus series: qua diuina puidētia suis quæq;
 necit ordinibus. **Casum** autē diffinit esse inopinātū rerum
 euentum. **Q̄obrem**: & occurrant oportet intempestiua
 importunaq; mortalibus plurima: quibus & sæpe concul/
 centur & suffocentē interdū: & rursus cum dulcia nō me/
 minit qui non degustauit amara. **Post** pharmacū est uali/
 tudo expectanda: & post tenebrosas pcellas serenissima
Vir. j. æne. sperāda tempestas. **Quare** **Virgilius** ut doctissime cūcta:

Aeneā inducit socios hortantē dicere cogit: uos & **Scyl-**
leā rabiē: uos & cyclopea saxa experti reuocate animos:
 mcestūq; timorē ponite: forsan & hæc olim meminisse iu/
 uabit. **Et** rursus paulopost: **Per** uarios casus: p tot discrimi/
 na rerū tendim⁹ in latiū. **Sedes** ubi fata quietas ostendūt:
Iuuenalis illic fas regna resurgere **Troiaē**. In hoc tu tempus iam pue/
 nisti: nec in illud incidisti **Iuuenalis**. **Durate**: & uosmet ser/
 uate **Cicadīs**. **Expectationi** tuæ datus est deniq; modus &
 tuarum uigilarū solennē fastū es consecutus. **Gratulandū**
 est igit tibi mirifice: mibiq; ac cæteris bonis omnibus spe/
 randum id ocuis: quo tua intercessione: tua diligētia: tuo
 erga bonos studio precium sim⁹ nostræ sedulitatis impe/
 traturi. **Erant** uenalia quæcūq; appetebamus: diminui uē/
 ditione nihil poterat. **Si** diuites alloquebamur **Sphinges**
 adibamus. **Distichū** aut tetrastichū nō erat ædendū **Mar-**
 tialis more: ut inde speraret aliquid. **Et** lucerna simul &
 papyrus terebat. **Respirarunt**. ut uideo: bonæ litteræ q̄n
 tibi tradunt uirtutis præmia. **Vtinam** hanc fortunæ accl/
 sionem in te fortuna accumulet: ut quēadmodū nunc gra/
 tulamur tibi: sic instar tuæ progressionis possimus nobis
 unice gaudere. **Feliciter** nūc uiuis. **Beatissime** tunc uiue/
Cicero i tu/
 scu. quæsti.
 mus. **Eritq;** gratulatio hæc eo cōmunior: quo propensius
 omnes ad uirtutē stimylabit. **Nā** ut **Ciceronis** extat illud

TITVLVS VI

Honos alit artes. **T**u bene uale. **Ex** Mediolano pridie ca-
lendas **Decembris.**

Synonyma **Gratulatoria.**

Tibi unice gratulor.

Mirifice tibi gratulandū arbitror.

Tibi gratulor supra modum.

Nunc tuæ foelicitati quis non gratuletur?

Nemo est cui hoc tempore magis quā tibi gratulor.

Haud facile possem exprimere: quāto opere tibi gratulor.

Quanta sit mea in re tua gratulatio: nec prolixiore quidē
epistola exprimeret.

Perinde tuæ gratulor uoluptati: ac si me ipsum attigisset.

Tibi uni præ cæteris oib⁹ hac tēpestate plurimū gratulor.

Gratulandum tibi esse duco: tam uæbementer ut nihil ad
cumulū addi possit.

Adeo tibi gratulor hac audita fortunæ accessione ut nihil
me uoluptuosius audire potuisse censeam.

Cū primū accepi quā foelicitē tecū actū est: ita gestire cœpi
& tibi gratulari: ut mei nō uidear esse compos.

Quam pspere tibi successerint omnia & gratulor admo-
dū & exulto: quippe qui & mihi & bonis omnibus non
parū esse fructus sperandū arbitror.

Si uis quā tibi gratuler intelligere: quā tu tibi gaudeas pspicito.

Tua uoluptas mihi cōmunissima est.

Titulus sextus.

Inuitatoria ad amicitia familiaris.

In omni humanæ uitæ cursu id præcipue cōsiderandum
esse arbitror: quod amicitia uim complectitur. **I**d enim est no-
stro generi uæbementius necessariū quo mentes hominū
ijsdem iungantur officijs studiorum: eademque beniuolētia
ui. **Q**uasi nisi nobis alios amicitia conciliaret: nisi amoris cha-
ritate quadā teneremur (ut ita dixerim) irretiti: quibus nos
uel legū: uel cōsuetudinis uinculis alijs deuincerem⁹: aut
quocūque uel nō suppeditatos esse cæteros censerem⁹. **S**ed
quā ea ē pria quod amicitia rō: ut honestatis cā sibi uniantur